

Lucern zastonj iskal. Obdelovanje senošet in pašnikov pa je izvrstno; nikjer ne vidiš mahu ali plevela, nikjer krtin in dračja. Senožeti se v jeseni po paši in spomladi, predno trava rasti začne, pognoje s hlevskim in mešanim gnojem, pa tudi z gnojnico. Kako bi naši ljudje debelo gledali, ko bi videli, kako Švajcarji kakor sveto reč hranijo gnojnico, ki se pri nas zanikerno po vaséh odteka, pota nečedna dela, vodnjake ostrupeni itd.

Vsak dan zjutraj in zvečer sem videl na vozičkih sode z gnojnico napolnjene voziti na senožeti in pašnike.

Zato so pa tudi senožeti z gosto in dobro travo obraščene, ali ne da bi travnike obsevali s travnimi semeni, ampak vse drugače. Švajcar pusti en del travnika nepokošenega; tega pokosí še le pozno potem, ko je trava popolnoma dozorela. Zdaj seme iz trave samo izpada in senošet obseje.

Naprave za močenje travnikov se pogostoma vidijo, pa tudi naprave za usuševanje niso redke. Zeló močvirne senožeti se ne rabijo za pridelovanje klaje, ampak obsejejo se s semeni taci trav, katere rastejo po močvirji; ko so dozorele, jih pokosijo in za steljo porabijo. S temi travami za steljo imajo tudi veliko kupčijo v vnanje dežele; isto tako z bičjem in ločjem. Zato take senožeti v nekaterih krajih še večó vrednost imajo, kakor njive ali dobri travniki.

Ob košnji Švajcarji vso skrb obračajo na to, da se senožeti pokosijo o pravem času, in da senó dobro posušeno domú spravijo. Tako Švajcarsko senó pa je tudi tako izvrstno, da našega ž njim še primerjati ne moremo; se ve, da ga živina kaj rada jé, popolnem prebavi ter jo zato tudi dobro redí.

Še posebno pa v Švajci izvrstno govedorejo podpira umno gospodarstvo na planinah, po katerem se ravnaó tudi Predarlci in Algajci. Po višini so Švajcarske planine razdeljene v visoke planine, v srednje planine in pa predpašnike; po različnosti trave, ki raste na planinah, so potem razdeljene v planine za ovce, za krave in za jalovo živino.

Iz mleka delajo sir za prodaj in za domače potrebe. Mlekarstvo in sirarstvo je večidel v rokah družeb.

Razložek je na planinah tudi med pognojenimi in nepognojenimi planinami. Na pognojenih planinah raste trava posebne vrednosti, katera veliko veliko prekosi pridelek na vseh družih senošetih.

Veliko skrb ima vlada sama v Švajci za zboljšanje planinskega gospodarstva; ona gleda posebno na to, da se na planinah napravljajo dobra poslopja, posebno hlevi, da se zboljšajo pota, da se seje trava za klajo, da se travniki in pašniki gnojijo in grmovja trebijo, mokri kraji na suho devajo, in kjer je mogoče, tudi gozd izrežajo.

Določba, koliko živine se sme na eni planini pasti, se ravna po tako imenovanih „kravjih pravicah“ (Kuhrechten) in odločuje po pridelkih klaje. Za eno „kravjo pravico“ se sme namesti krav tudi kaka druga živina na planino pripeljati.

Gospodarstvo na planinah je v rokah lastnikov ali pa najemnikov, največ pa sirarskih družeb. Planinski činž (Alpzins), ki se plačuje za eno „kravjo pravico“, znaša na leto kakih 10—12 gld. našega denarja; ravna se po dobroti planine in najbolj potem, kako dolgo paša trpi, katera navadno sega od kresa do malega Šmarna.

Kakor rečeno, Vorarlci v planinskem gospodarstvu čedalje bolj posnemajo Švajcarje. Naj bi jih tudi drugod, kjer so gospodarske razmere enake ali Švajcarskim vsaj podobne!

Delitev premij za konje na Kranjskem.

10. dne t. m. je bila v Bledu, 11. pa v Kranji delitev premij.

V Bledu so dobili premije v srebru in pohvalna pisma za kobile sè žebetom sledeči gospodarji: France Stroj iz Dvorske vasi 50 gold., Janez Marolt iz Radovne 40, in Jakob Žvan iz spodnjih Gorij 30; samo pohvalno pismo pa Miha Beravs iz Brega. — Za mlade kobile so dobili: Andrej Knafelj iz Dobropolja 40 gold., Ignacij Rozman iz Voš 30 gold., Janez Šarl iz Kuplenika 20 gld., Miha Poljanec iz Sela pri Bledu 15 gold. in Jože Žnidar iz Nomena pohvalno pismo. — Za dveletno žebe je dobil Miha Razingar iz Podkorena 30 srebrnih goldinarjev in pohvalno pismo, Anton Sedja iz Češnjic v Bohinji pa samo pohvalno pismo. — Za licenciranega privatnega žebca je dobil Jože Vovk iz Vrbe 50 sreb. gold. in pohvalno pismo.

V Kranji so dobili sledeči gospodarji za kobile sè žebetom: Gašper Zupan iz Prebračevega 50 srebrnih gold., Janez Tomažič iz Zaloga 40 gold., Ignacij Gogala iz Kranja 30 gold. in pohvalna pisma, Anton Brejec iz Podbrezja samo pohvalno pismo. — Za mlade kobile so dobili premije v srebru in pohvalna pisma: Jurij Bobnar iz Lahovč 40, Jakob Berlič iz Smlednika 30, Valentin Gradišek iz Trzina 20 in Jurij Okorn iz Kokrice 15 gold. — Za dveletno žebe je dobil Valentin Gradišek iz Trzina 30 srebrnih goldinarjev. — Za licencirane privatne žebce sta dobila gospodarja: Jakob Cirar iz Škrjančevega 50, in Janez Mušič iz spodnjega Brnika 30 srebrnih goldinarjev.

Zemljiški davek v Avstriji.

V našem cesarstvu znašajo po postavi od 24. maja 1869. leta zemljiški davki vsako leto 37 milijonov in 573.980 gold., tedaj 43 odstotkov vseh direktnih (neposrednih) davkov. Če primerimo, koliko davka pride na premakljivo in koliko na nepremakljivo premoženje, se pač preočitno vidi, kako silno je obloženo kmetijstvo in pohištvo. Kmetijstvo in pohištvo (to je, nepremakljivo premoženje) plačujeta 67 odstotkov od vseh direktnih davkov, premakljivo premoženje pa le 15 odstotkov, in vendar se skupna vrednost nepremakljivega premoženja ceni le na kake 3000 milijonov gold. Po takem je premakljivi kapital, to je, denarni kapital, za polovico manj z davkom obložen kakor nepremakljivi, namreč zemljištvo in pohištvo.

Politične stvari.

Govor poslanca Schönererja

v 274. seji državnega zbora 7. septembra t. l.

o prenapredbi davkov. *)

Ali je nameravana prenapredba davkov prav ali neprav, se mora dobro prevdariti iz gospodarstve-

*) Čeravno nikakor ne stojimo na političnem stališču poslanca pl. Schönererja in se tudi ne skladamo z vsem, kar je v tej seji govoril, je vendar toliko resničnega in opomnje vrednega v tem govoru, da se nam je vredno zdelo, iz steno-grafičnega zapisnika posneti marsikaj, kar je pl. Schönerer v navedeni seji govoril. Vred.